

Arbeidsinspectie

**VERSLAG INSPECTIES PROJECT
BUITENDIENST OVERHEDEN (A866)**

**ARBEIDSINSPECTIE
DEN HAAG, OKTOBER 2008**

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1 Samenvatting	2
2 Projectopzet en uitvoering	3
2.1 Aanleiding en doelstellingen	3
2.2 Uitvoering	3
3 Projectresultaten	4
3.1 Generaliseerbaarheid van de resul	4
3.2 Totaaloverzicht	5
3.3 Overtredingen	5
3.4 Signalen en ontwikkelingen	7
3.5 Resultaten monitor	7
4 Conclusies en aanbevelingen	8
4.1 Algemene conclusies	8
4.2 Conclusies uit de monitor	8
4.3 Beleidsaanbevelingen voor de sectoren	8

Voorwoord

Medewerkers van buitendiensten van overheden werken vaak onder moeilijke omstandigheden aan het toezicht op regelgeving, aan de zorg voor waterbeheer, verkeersveiligheid en voorzieningen in het groen. Het zijn soms solitaire werkzaamheden die ver van de thuisbasis worden verricht. Een groep die al gauw buiten beeld dreigt te raken in de zorg voor goede arbeidsomstandigheden. Er zijn onder andere risico's op een agressieve benadering van derden, ziektes door contact met ongedierte, ongevallen met gevaarlijke stoffen en machines.

Bij buitendienstwerkzaamheden van gemeenten, waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat zijn van maart 2007 tot maart 2008 inspecties uitgevoerd om na te gaan hoe het is gesteld met de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet. .

Uit de resultaten blijkt dat de naleving matig is. Bij 75% van de organisaties zijn één of meer overtredingen vastgesteld. De organisaties zullen het arbobeleid moeten intensiveren, te beginnen met het in kaart brengen van de risico's. Weinig bekendheid bleek te bestaan over de risico's en de manier om ze aan te pakken. Maar ook was bij liefst 30 locaties sprake van onwil om maatregelen te nemen. De indruk is min of meer bevestigd dat het gaat om een groep waarvoor te weinig aandacht is. De sectoren zullen aangesloten organisaties moeten stimuleren en voorlichten. Ik doe een beroep op sociale partners het initiatief te nemen door de risico's en mogelijke oplossingen vast te leggen in een arbocatalogus.

De Arbeidsinspectie zal over enkele jaren opnieuw inspecteren of maatregelen hebben geleid tot verbetering. De resultaten en aanbevelingen worden intussen met de sectoren besproken.

De wnd. Algemeen Directeur van de Arbeidsinspectie
Drs. A. van Dijk

1. Samenvatting

In oriënterende gesprekken met vertegenwoordigers van gemeenten, waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat is de indruk gevestigd dat meer aandacht nodig is voor de arbeidsomstandigheden van medewerkers in de buitendiensten .

De belangstelling ging vooral uit naar werkers in het groen, langs de weg, op en aan het water en in besloten ruimten (bv. riolen)

Eerdere inspecties (uitgevoerd rond 2000) hebben geleid tot de toezegging dat maatregelen worden genomen om de situatie op een aantal aspecten te verbeteren. Deze inspecties waren overigens niet uitsluitend gericht op werkzaamheden in de buitendiensten.

Kort na de inspecties zijn bij gemeenten, provincies en het Rijk arboconvenanten afgesloten. Alleen in het convenant gemeenten zijn buitendienstmedewerkers apart onderscheiden. De doelstellingen op de onderwerpen agressie en geweld en fysieke belasting zijn voor buitendienstmedewerkers niet gehaald. De doelstelling op het onderwerp ziekteverzuim is voor alle medewerkers gehaald. De doelstellingen van de convenanten voor de provincies (rsi, werkdruk en ziekteverzuim) en het Rijk (rsi, ziekteverzuim en wao) zijn voor een deel gehaald.

Zorgelijk is de toenemende agressie tegen medewerkers die een publieke taak uitoefenen. Dit heeft geleid tot een plan van aanpak van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om agressie te bestrijden.

Van 1 maart 2007 tot 1 maart 2008 zijn bij werkzaamheden in de buitendiensten inspecties uitgevoerd. Doelstelling was om na te gaan hoe het is gesteld met de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet en om een beeld te krijgen van de manier waarop met de arbeidsomstandigheden van de buitendienstmedewerkers wordt omgegaan.

De inspecties bestonden uit een intakegesprek met management en medezeggenschap om vast te stellen welke functies relevant zijn en vervolgens een inspectie op locatie. De inspecties zijn afgestemd met betrokken organisaties van werkgevers en werknemers.

Het aantal werkzaamheden in de buitendienst is zo gevarieerd dat het niet altijd mogelijk was om al deze werkzaamheden te inspecteren. Een keuze moest worden gemaakt, maar de resultaten geven een goed beeld van de naleving.

Uit de resultaten blijkt dat de naleving matig is. Bij 75% van de organisaties zijn één of meer overtredingen vastgesteld. Agressie en geweld en biologische agentia scoren hoog bij gemeenten en provincies. Agressie en geweld eveneens bij Rijkswaterstaat. Bij de waterschappen was nogal wat aan te merken op het ordentelijk gebruik van de arbeidsmiddelen. De RI&E is bij alle vier sectoren min of meer voor verbetering vatbaar. Op sommige locaties ontbrak de bereidheid om maatregelen te nemen.

De risico's van de werkzaamheden zijn in veel gevallen niet of onvoldoende in kaart gebracht. Het beeld van een 'vergeten' groep, die te weinig aandacht krijgt, lijkt door de resultaten bevestigd. De organisaties zullen meer aandacht moeten besteden aan de arborisico's van de medewerkers in de buitendienst. De sectoren krijgen de aanbeveling om voorlichting te geven over de specifieke risico's en mogelijke oplossingen. Er blijkt vwb de risicobeoordeling nog maar weinig bekend te zijn. Sociale partners kunnen het goede voorbeeld geven door de potentiële risico's vast te leggen in een arbocatalogus.

De Arbeidsinspectie zal over enkele jaren opnieuw inspecteren of maatregelen hebben geleid tot verbetering. De resultaten en aanbevelingen worden intussen met de sectoren besproken.

2. Projectopzet en uitvoering

2.1 Aanleiding en doelstellingen

Ter voorbereiding van de inspecties zijn met organisaties, arbo-coördinatoren en medewerkers van gemeenten, waterschappen, provincies en diensten van Rijkswaterstaat gesprekken gevoerd. Hieruit kwam als indruk naar voren dat de buitendiensten meer aandacht behoeven in de zorg voor goede arbeidsomstandigheden.

Speciaal in de belangstelling staan toezichhouders/handhavers, werkers in het groen, werkers langs de weg, langs het water en in zgn. besloten ruimten (bv. riool). Op deze groep is een breed scala van arborisico's van toepassing. Daarbij komt dat het soms gaat om solitaire functies met alle extra risico's van dien.

In eerdere inspecties (omstreeks 2000) waren er knelpunten bij bedreigingen door het publiek, fysieke belasting, blootstelling aan biologische agentia en gevaarlijke stoffen. Deze inspecties waren overigens niet uitsluitend gericht op werkzaamheden in de buitendiensten. Toen is met de sectoren afgesproken om de knelpunten aan te pakken. Kort na de inspecties zijn bij de gemeenten, provincies en het Rijk arboconvenanten afgesloten. Alleen in het convenant gemeenten zijn medewerkers in de buitendiensten onderscheiden van baliemedewerkers en beleidsmedewerkers. De doelstellingen op de onderwerpen agressie en geweld en fysieke belasting zijn voor de buitendienstmedewerkers niet gehaald. De doelstelling op het onderwerp ziekteverzuim is wel voor alle medewerkers gehaald. Na afloop is een aanvullend convenant gesloten, met pilots rondom langdurig ziekteverzuim en re-integratie. Dit aanvullende convenant is in december 2006 afgerond.

De doelstellingen van de arboconvenanten van de provincies (werkdruk, rsi en ziekteverzuim) en het Rijk (rsi, wao en ziekteverzuim) zijn grotendeels gehaald. De convenanten van het Rijk en van de provincies zijn resp. in 2004 en 2006 afgerond.

Zorgwekkend is de toenemende agressie tegen medewerkers met een publieke taak. Bij de Arbeidsinspectie zijn concrete klachten ontvangen van parkeercontroleurs. De agressie is van een dermate omvang dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een actieprogramma heeft vastgesteld om de agressie te lijf te gaan.

Ongevallen

In de periode van 2005 tot heden zijn 70 meldingen geregistreerd van min of meer ernstige ongevallen. Aan te nemen valt dat het gaat om het 'topje van de ijsberg'. Enkele voorbeelden zijn: oogletsel door vallende takken, vingers bekneld bij resp. werkzaamheden met een kraan, tillen van afdekplaten op een begraafplaats, in een vuilpersinstallatie en bij het afmeren van een patrouilleboot van Rijkswaterstaat, hand terecht gekomen in gazonmaaier, geraakt door motorkettingzaag, geraakt door glas bij maaiwerkzaamheden, onwel geworden door gasontwikkeling, ijzerchloride op lichaam gekregen bij het verplaatsen van een container, door kortsluiting getroffen bij doorboring afvoerput, val in een bassin van een zuiveringsinstallatie.

Kort voor deze periode vond bij een waterschap een dodelijk ongeval plaats met een zgn. kamerfilterpers waarin slib wordt geperst. Tijdens onderhoudswerkzaamheden braken de stangen, waardoor de pers dichtklapte.

Doelstellingen

Primaire doelstelling van de inspecties was om na te gaan hoe het is gesteld met de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet in de buitendienst. Daarbij te betrekken of en in hoeverre de verbeteracties nav eerdere inspecties hebben geleid tot concrete maatregelen op de werkvloer.

Doelstelling was verder om een beeld te krijgen hoe men omgaat met de zorg voor de arbeidsomstandigheden van buitendienstmedewerkers c.q. op welke wijze deze zorg is ingebed in de organisatie. Wellicht kan samen met de organisaties een bijdrage worden geleverd aan een meer structurele aanpak van de veiligheidsrisico's.

2.2 Uitvoering

De inspecties zijn o.a. uitgevoerd bij weginsecteurs, milieuinspecteurs, werkzaamheden in gemalen, zuiveringsinstallaties, bij ongediertebestrijding, rioolwerkzaamheden en begraafplaatsen.

De inspecties zijn naar evenredigheid verdeeld over de gemeenten¹, provincies, waterschappen en diensten van Rijkswaterstaat. Binnen de gemeenten is nog een evenredige verdeling gemaakt naar kleine (minder dan 30.000 inwoners), middelgrote (van 30.000 tot 80.000 inwoners) en grote (meer dan 80.000 inwoners) gemeenten. De inspecties vonden plaats in de periode van 1 maart 2007 tot 1 maart 2008.

Publiciteit

Bij de inspecties zijn betrokken het hoofdkantoor van Rijkswaterstaat in Den Haag, het Inter Provinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Tevens vond afstemming plaats met de Branche Begeleidings Commissie Gezond Werken, voorheen de BBC die het arboconvenant gemeenten begeleidde. Gesprekken hebben plaatsgevonden met een vertegenwoordiging van arbo-coördinatoren van de provincies en van KAM-coördinatoren van de waterschappen. Inspecteurs hebben tijdens de voorbereiding van de inspecties aan verschillende organisaties verkennende bezoeken gebracht. Vanuit de werknemersorganisaties zijn de Abvakabo, CNV Publieke Zaak en CMHF bij de inspecties betrokken.

Tot slot is aan de totale doelgroep een brief gestuurd om de inspecties aan te kondigen en toe te lichten.

Potentiële Arborisico's

Zonder uitputtend te willen zijn volgt hieronder een inzicht in de mogelijke arborisico's:

- Agressie en geweld is het belangrijkste risico bij toezichthouders en handhavers. Agressie speelt ook bij medewerkers incasso en deurwaarders. Weginspecteurs worden extra emotioneel belast bij (ernstige) ongevallen.
- Fysieke belasting (tillen, duwen en trekken), gevaarlijke stoffen en biologische agentia (ziekte van Lyme, Weil) zijn potentiële risico's bij vrijwel alle werkzaamheden (zoals het plaatsen van afzettingen, ongediertebestrijding, in gemalen en zuiveringsinstallaties², bij bestratingswerkzaamheden, uitstoot van giftige gassen zoals DME, opruimen van kadavers).
- Werken op hoogte (valgevaar) is vooral een risico in besloten ruimten en langs het water (bv. onderhoud bruggen en sluizen, in rioolputten, boven schachten en op kades)
- Veiligheid van machines (knel, plet -en snijgevaar) is een onderwerp bij werkzaamheden in het groen, in besloten ruimten en op het water (bv. vaartuigen, gemalen, zuiveringsinstallaties, hijshefmiddelen). In het groen is er nog het risico geraakt te worden door takken of stammen.
- Verdrinkingsgevaar is een risico bij werkzaamheden op en aan het water (bv. rattenbestrijding).
- Elektrocutie is een risico bij werkzaamheden in het groen en bij reparaties van elektrische installaties.
- Geluid is een risico bij werkzaamheden in het groen, langs de weg en aan het water (bestatingswerkzaamheden, werk in gemalen en zuiveringsinstallaties)
- Trillingen zijn een risico bij het werken met motorkettingzagen en bosmaaiers in het groen.

3. Projectresultaten

De resultaten zijn gebaseerd op de acties die hebben geleid tot handhaving, de indrukken van inspecteurs tijdens de inspecties en een inventarisatie van gegevens (monitor).

3.1 Generaliseerbaarheid van de resultaten

De inspecties hebben plaatsgevonden bij 148 gemeenten (van de 443), 11 waterschappen (van de 27), 5 provincies (van de 12) en 6 diensten van Rijkswaterstaat (van de 10 regionale diensten en vijf landelijke diensten). Bij deze organisaties zijn in totaal 750 locaties bezocht t.w. 623 locaties bij de gemeenten, 83 locaties bij de waterschappen, 22 locaties bij de provincies en 22 locaties bij Rijkswaterstaat. Op deze locaties zijn gesprekken gevoerd, beleidsdocumenten onderzocht en werkzaamheden geïnspecteerd.

De inspecteurs hebben na overleg met management en medewerkers bv. in de medezeggenschap zoveel mogelijk functies in de buitendienst bij de inspecties betrokken. In sommige situaties moest een keuze worden gemaakt, omdat het aantal buitendienstfuncties zo gevarieerd bleek dat het niet goed mogelijk was om alle facetten van het buitendienstwerk mee te nemen. Niettemin kan gesteld worden dat de resultaten in doorsnee een goed beeld geven van de naleving van de Arboret.

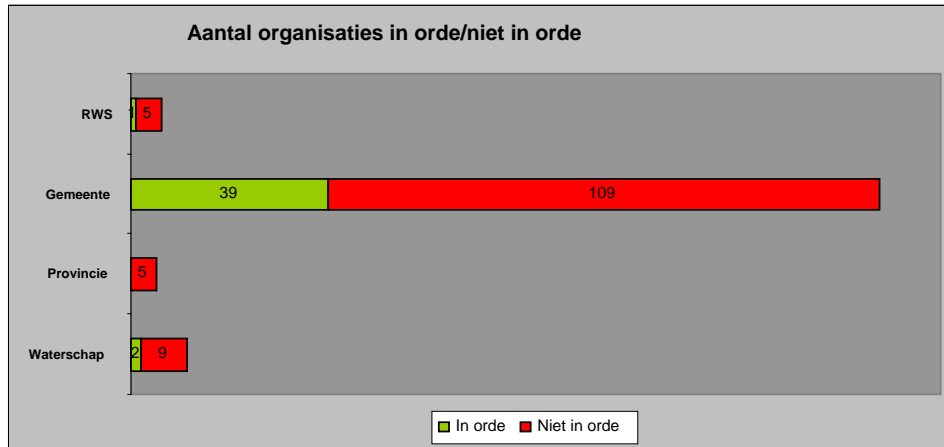
¹ In Amsterdam zijn ook enkele stadsdeelkantoren bezocht

² Bij zuiveringsinstallaties wordt wel gesproken van de 'klaarmeesterziekte' (ziekte door aanwezigheid van micro-organismen)

3.2 Totaaloverzicht

Figuur 1 geeft een overzicht van het aantal organisaties met en zonder overtredingen.

Figuur 1

Bij 128 organisaties zijn in totaal 722 overtredingen vastgesteld. Deze overtredingen hebben geleid tot een waarschuwing, eis of stillegging. De keuze van het in te zetten instrument is afhankelijk van de ernst van de situatie. Ernstige misstanden zijn niet of nauwelijks aangetroffen.

Tabel 1 geeft een verdeling van het aantal overtredingen naar sector en tevens naar het instrument dat is gebruikt.

Tabel 1

	Waarschuwing	Eis	Stillegging	Totaal
Gemeente	432	194	2	628
Waterschap	48	6	2	56
Provincie	9	10	0	19
RWS	16	3	0	19
Totaal	505	213	4	722

Vrijwel altijd is gekozen voor het relatief 'lichte' instrument van een waarschuwing of eis. De vier stilleggingen hebben betrekking op risico's om te vallen van hoogte, onvoldoende maatregelen bij het betreden van een besloten ruimte, gevaar te worden geraakt door een draaiende machine en het ontbreken van een afrijdbeveiliging op een hefbrug.

3.3 Overtredingen

De overtredingen bij de respectievelijke overheidsorganisaties hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

Gemeenten:

Tabel 2

Onderwerp	Aantal overtredingen
Agressie en geweld	140 (22%)
Biologische agentia	125 (20%)
RI&E (onvolledig)	84 (13%)
Arbeidsmiddel	67 (11%)
Gevaarlijke stoffen	36 (6%)
Overig	176 (28%)

Waterschappen:

Tabel 3

Onderwerp	Aantal overtredingen
Arbeidsmiddel	18 (32%)
RI&E (onvolledig)	10 (18%)
Gevaarlijke stoffen	8 (14%)
Agressie en geweld	6 (11%)
Biologische agentia	4 (7%)
Overig	10 (18%)

Provincies:

Tabel 4

Onderwerp	Aantal overtredingen
Agressie en geweld	9 (47%)
Biologische agentia	4 (20%)
RI&E (onvolledig)	3 (15%)
Overig	3 (15%)

Rijkswaterstaat:

Tabel 5

Onderwerp	Aantal overtredingen
Agressie en geweld	5 (26%)
RI&E (onvolledig)	5 (26%)
Gevaarlijke stoffen	4 (21%)
Overig	5 (26%)

Agressie en geweld en biologische agentia scoren hoog bij gemeenten en provincies. Agressie en geweld eveneens bij Rijkswaterstaat. Bij de waterschappen was nogal wat aan te merken op het ordentelijk gebruik van de arbeidsmiddelen. De RI&E is bij alle vier sectoren min of meer voor verbetering vatbaar.

Hieronder volgt een nadere toelichting op de aard van de belangrijkste overtredingen:

Risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E)

De RI&E ontbreekt, is niet volledig of behoeft aanpassing in verband met nieuwe inzichten. Ook kan een plan van aanpak ontbreken met maatregelen om de risico's te bestrijden. Bijvoorbeeld het beheersen van fysieke belasting begint vaak met een inventarisatie van de mate waarin bepaalde functies belastend zijn.

Agressie en geweld (bv. weginspecteurs en parkeercontroleurs)

Beleid om agressie en geweld te voorkomen of te verminderen ontbreekt of er zijn geen of onvoldoende concrete maatregelen (bv. melding en registratie incidenten, training, opvang en nazorg)

Biologische agentia (bv. ongediertebestrijders en werkers in het riool)

Onvoldoende maatregelen om inzicht te krijgen in de aard, mate en duur van de blootstelling aan biologische agentia. Geen of onvoldoende maatregelen ter vervanging van schadelijke biologische agentia door niet of minder gevaarlijke biologische agentia, of maatregelen om blootstelling te voorkomen. Onvoldoende voorlichting en onderricht aan werknemers over de risico's.

Gevaarlijke stoffen (bv. werkers in het groen, weginspecteurs en werkers in het riool)

Geen doelmatige bescherming in geval van blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Een beoordeling van de aard, mate en duur van de blootstelling ontbreekt, er zijn geen of onvoldoende maatregelen genomen om ongewilde gebeurtenissen met gevaarlijke stoffen te vermijden (bv. licht ontvlambare stoffen), kankerverwekkende en mutagene stoffen zijn niet vervangen.

Arbeidsmiddelen (bv. werkers in het groen, in zuiveringsinstallatie en gemalen, waterkantoniers)

Geen deugdelijk materiaal of deugdelijke constructie, persoonlijke beschermingsmiddelen zijn niet of onvoldoende beschikbaar, veiligheidsvoorzieningen op machines ontbreken.

De overige overtredingen hebben betrekking op onderwerpen als fysieke belasting, gevaarlijke stoffen, veilige en ordelijke inrichting van de arbeidsplaats (zoals risico van valgevaar, blootstelling aan elektrocutie en aanwezigheid en toegankelijkheid van vluchtwegen en nooduitgangen) en

blootstelling aan geluid en trillingen. Op deze onderwerpen zijn in mindere mate overtredingen vastgesteld.

Hierbij de kanttkening dat, zoals eerder vermeld, de inspecteur in de veelheid van te inspecteren onderwerpen een keuze heeft moeten maken. Deze keuze was o.a. gebaseerd op het overleg met management en medewerkers. De inspecteur heeft in zijn keuze de prioriteiten van management en medewerkers mee laten wegen.

Het relatief geringe aantal overtredingen op fysieke belasting kan wellicht ook verklaard worden uit de nawerking van het arboconvenant gemeenten.

3.4 Signalen en ontwikkelingen

Bij de voorbereiding van de inspecties is gewezen op het bestaan van alkylaatbenzine. Deze benzine bevat aromaatvrije stoffen, welke minder schadelijk zijn voor de gezondheid dan de stoffen in 'normale' benzine. Niet duidelijk was de bekendheid van dit product bij de doelgroep en de doelmatigheid in het gebruik. Daarom is afgezien van handhaving, maar volstaan met een inventarisatie of men bekend is met het product c.q. of men er gebruik van maakt.

De bekendheid met het product bleek redelijk groot. 117 van de 164 organisaties maken er gebruik van. De organisaties die het product niet gebruiken waren er onbekend mee, vonden de kosten te hoog, meenden dat alkylaatbenzine niet goed is voor de motoren of gebruiken liever geen benzinesoorten door elkaar.

3.5 Resultaten monitor

Oorzaken van het niet naleven van de Arbowet:

Aan de inspecteurs is gevraagd een indruk te geven van de oorzaak van het niet naleven van de Arbowet, te onderscheiden in niet willen, niet weten, niet kunnen en mogelijk andere oorzaken. De cijfers hebben betrekking op de locaties waar naar de mening van de inspecteur maatregelen ter verbetering nodig waren.

Bij 28 locaties van de gemeenten (van de 218), één locatie van de provincie (van de negen)) en één locatie van de diensten van Rijkswaterstaat (van de negen) was sprake van 'niet willen', dwz. dat de bereidheid ontbrak om door het nemen van maatregelen de risico's op te heffen of te verminderen. . Bij de meeste locaties (54%) is sprake van niet weten, omdat men bijvoorbeeld niet over de juiste informatie beschikt. Het 'niet kunnen' komt beperkt voor (5%) en heeft vooral betrekking op het feit dat men er nog niet aan is toegekomen. In de restcategorie 'anders' (30%) is als oorzaak gegeven dat er onvoldoende aandacht is voor de functies in de buitendiensten, men staat niet echt stil bij de risico's.

Aandeel buitendienstfuncties in de organisatie:

Bij 90 gemeenten ligt het percentage van het aandeel van de buitendienstfuncties in het personeelsbestand tussen de 0 en 20%. Bij 42 gemeenten ligt het percentage tussen 20 en 40% en bij 5 gemeenten zelfs boven de 40%. De waterschappen hebben relatief de meeste buitendienstfuncties (bij alle waterschappen meer dan 30%). De provincies hebben relatief het minst aantal buitendienstfuncties, terwijl de helft van de diensten van Rijkswaterstaat hoog scoren met meer dan 40%.

Mate van uitbesteding van werkzaamheden:

Bij zo'n 80% van de ondervraagde gemeenten, waterschappen en diensten van Rijkswaterstaat zijn werkzaamheden uitbesteed. Voor de provincies is het percentage 50. De mate waarin werkzaamheden worden uitbesteed verschilt sterk per organisatie. Vrijwel alle gemeenten hebben werkzaamheden uitbesteed in het groen en in veel gevallen ook werkzaamheden in besloten ruimten. Waterschappen hebben vooral werkzaamheden in het groen en aan het water uitbesteed. Provincies vooral werkzaamheden in het groen en Rijkswaterstaat vooral werkzaamheden aan het water.

Aard overtredingen bij toezichthouders/werkers in het groen/werkers langs het water/werkers in besloten ruimten

Maatregelen rondom agressie en geweld zijn het belangrijkste knelpunt bij toezichthouders en handhavers. Bij werkzaamheden in het groen zijn vooral maatregelen nodig voor het veilig werken met machines en het verminderen van risico's ivm biologische agentia. Biologische agentia zijn eveneens een knelpunt bij werkzaamheden aan het water. Bij die werkzaamheden ontbreekt het bovendien nogal eens aan een ordentelijke en veilige arbeidsplaats. Werkzaamheden in besloten ruimten zijn

vooral risicovol ivm gevaar van verstikking, bedwelming, vergiftiging of brand, en ivm biologische agentia en valgevaar³.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Algemene conclusies

1. Het aantal overtredingen is bij alle vier overheden relatief hoog. De meeste organisaties bleken op grond van de uitgevoerde inspecties hun (arbo-)zaken niet op orde te hebben (75%).
2. De gemeenten en waterschappen scoren resp. gemiddeld zes en vijf overtredingen bij de organisaties die niet in orde waren. Voor de provincies en Rijkswaterstaat gaat het om resp. gemiddeld vier en drie overtredingen. Hierbij de kanttekening dat het aantal te inspecteren onderwerpen per sector verschilde. Binnen de sectoren waren er bovendien grote verschillen tussen de organisaties onderling. Dit valt onder andere toe te schrijven aan de mate waarin werkzaamheden zijn uitbesteed. Gelet op de afspraken na eerdere inspecties en de afgesloten arboconvenanten, een teleurstellend resultaat.
3. De verplichting om de risico's in kaart te brengen en deze te koppelen aan een plan van aanpak leverde een relatief hoog aantal overtredingen op.
4. Gemeenten en provincies scoren hoog met agressie en geweld en biologische agentia. Rijkswaterstaat eveneens met agressie en geweld. Bij de waterschappen was nogal wat aan te merken op het ordentelijk gebruik van de arbeidsmiddelen. De RI&E is bij alle vier sectoren min of meer voor verbetering vatbaar.
5. Het matige nalevingniveau bevestigt het beeld dat er meer aandacht moet zijn voor de risico's van werkzaamheden in de buitendiensten. De risico's zijn voor een belangrijk deel onbekend of men staat er niet bij stil. De buitendienstmedewerkers lijken inderdaad een 'vergeten' groep te zijn, die meer aandacht verdient.
6. Het is opportuun om in de komende jaren door middel van vervolgininspecties na te gaan of het nalevingniveau in de sectoren is verbeterd. De resultaten en aanbevelingen worden intussen met de sectoren besproken.

4.2 Conclusies uit de monitor

De resultaten van de monitor zijn voor een deel verwerkt in de handhavingsresultaten en algemene conclusies. Verder kunnen uit de resultaten de volgende conclusies worden getrokken:

1. Uitbesteding van werkzaamheden vindt op een behoorlijke schaal plaats. De cijfers laten zien dat de mate van uitbesteding per organisatie kan verschillen. Vooral in de groenvoorziening en bij werkzaamheden aan het water vindt uitbesteding plaats. De uitbesteede werkzaamheden zijn niet in dit project geïnspecteerd. Mogelijk raken zij tussen wal en schip in de zorg voor goede arbeidsomstandigheden. Waarschijnlijk is dit mede afhankelijk van de manier waarop de uitbesteding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer is geregeld.
2. De bekendheid met het product alkylaatbenzine blijkt vrij groot. Bovendien lijkt de doelmatigheid van het product niet erg omstreden. Het is daarom aan te bevelen gebruik van het product te stimuleren via de sectoren en er in de toekomst in de inspecties op te handhaven.

4.3 Beleidsaanbevelingen voor de sectoren

1. De organisaties stimuleren om aandacht te geven aan de arborisico's bij medewerkers in de buitendiensten. Een goed arbobeleid begint met het inventariseren van de risico's, het maken van een plan van aanpak en maatregelen om de risico's te bestrijden.
2. Gelet op de relatief grote onbekendheid met de risico's en de middelen om die te bestrijden is een goede voorlichting van belang. De A&O fondsen van gemeenten, waterschappen, provincies en Rijk zouden hierin een rol kunnen spelen.
3. Sociale partners van de gemeenten hebben een arbocatalogus voor agressie en geweld vastgesteld. Dit initiatief verdient navolging voor de aanpak van (andere) potentiële risico's, zowel bij gemeenten, waterschappen, provincies als Rijkswaterstaat, met extra aandacht voor de medewerkers in de buitendienst.

³ Een van de inspecteurs trof een onveilige situatie aan bij werkzaamheden in een rioolput. Op haar verzoek werd de zuiger uit de put gehaald. Deze zoog zich vast aan haar broek, waardoor ze bijna de put in werd getrokken. De rioolput was vier meter diep.

Colofon

Arbeidsinspectie, Den Haag	oktober 2008
Projectnummer	A803
Looptijd Project	maart 2007–maart 2008
Inspectieonderwerpen	Agressie en geweld, Fysieke belasting, Inrichting van de arbeidsplaats, Besloten ruimte, Machineveiligheid, Gevaarlijke stoffen/bestrijdingsmiddelen/biologische agentia
AI-Bedrijfstadirectie	Dienstverlening
Manager strategie	Johan Jol
Landelijk projectleider	Ton van Nimwegen
 Correspondentieadres	 Arbeidsinspectie, kantoor Utrecht T.a.v. mw. S.C. van Dalen Postbus 820 3500 AV Utrecht